

Impact study of Business strategy on organizational performance with the mediator role of enterprise risk management

Eesa Niazi^{1*}, Tahereh JavidKarPasand²

1. Assistant Professor, Department of Management, Faculty of Humanities and Social Sciences, Golestan University, Gorgan, Iran. (Corresponding Author). e.niazi@gu.ac.ir
2. M.A of Business Administration, Gorgan, Iran. javidkar2020@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article Article history: Received: 2022.04.29 Received in revised Form: 2022.05.22 Accepted: 2022.06.19 Keywords: Business Strategy, Organizational Performance, Organizational Risk Management	The financial crisis caused by the corona pandemic has created a new dimension to the importance of risk management in financial and non-financial companies and, given the importance of business strategy and organizational performance, this study examines the impact of business strategy on organizational performance with regard to the role of mediating organizational risk management. The statistical population is the research of all the companies active in industrial settlements in the east of Golestan province. The sample is based on the Krejci and Morgan table of 104 companies. The sampling method is simple random. The purpose of this research is applied and in terms of method is descriptive-survey. Since it uses a questionnaire tool to determine the relationships between variables, it is a correlation type. To assess the validity of the questionnaire, the content method and to determine the reliability of the questionnaire from the alpha coefficient Cronbach is used. The results of the analysis by using the Smart PLS software with the structural equation modeling method showed that: 1) there is a significant relationship between business and organizational risk management. 2) There is a significant relationship between business strategy and organizational performance and 3) there is a significant relationship between organizational risk management and organizational performance.

Cite this article: Niazi, Eesa and JavidKarPasand, Tahereh (2022). Impact study of Business strategy on organizational performance with the mediator role of enterprise risk management. *Journal of Innovation Ecosystem*, 2 (1), 75-91.

DOI: 10.22111/INNOECO.2022.42266.1033

© The Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

بررسی رابطه بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی با توجه به نقش میانجی مدیریت ریسک سازمانی

عیسی نیازی^{۱*}، طاهره جاویدکارپسند^۲

۱. استادیار؛ گروه مدیریت، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران (نویسنده مسئول). e.niazi@gu.ac.ir

۲. کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی، گرگان، ایران. javidkar2020@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۰۹ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۰۳/۰۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۲۹ واژه‌های کلیدی: استراتژی تجاری، عملکرد سازمانی، مدیریت ریسک سازمانی	بحران مالی ناشی از پاندمی کرونا، جلوه‌ی جدیدی برای اهمیت مدیریت ریسک در شرکت‌های مالی و غیر مالی ایجاد کرده است و با توجه به اهمیت استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی این مطالعه به بررسی رابطه بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی با توجه به نقش میانجی مدیریت ریسک سازمانی پرداخته است. جامعه آماری موردنظر تحقیق کلیه شرکت‌های فعال در شهرک‌های صنعتی در شرق استان گلستان است و نمونه آماری بر مبنای جدول کرچسی و مورگان برابر ۱۰۴ شرکت تعیین شده و روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی ساده می‌باشد. این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی-پیمایشی است و چون از ابزار پرسشنامه جهت تعیین روابط بین متغیرها استفاده نموده است، از نوع همبستگی می‌باشد. جهت سنجش روایی پرسشنامه از روش محتوایی و برای تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. نتایج حاصل از تحلیل توسط نرم‌افزار اسمارت پی ال اس با روش مدلیابی معادلات ساختاری نشان داد که: (۱) بین استراتژی تجاری و مدیریت ریسک سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد. (۲) بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد و (۳) بین مدیریت ریسک سازمانی و عملکرد سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

استناد: نیازی، عیسی و جاویدکارپسند، طاهره (۱۴۰۱). بررسی رابطه بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی با توجه به نقش میانجی مدیریت ریسک سازمانی. *زیست بوم نوآوری*، (۱)۲، ۷۵-۹۱.

DOI: 10.22111/INNOECO.2022.42266.1033

ناشر: دانشگاه سیستان و بلوچستان

© نویسندگان

مقدمه

مدیریت ریسک اهمیت خاصی در شرکت‌های مالی و غیر مالی دارد. تمرکز بر مدیریت ریسک، برای بسیاری از شرکت‌ها، جدید و نوآور به نظر می‌رسد، و آنها اذعان نمودند که نقطه شروع مناسب، شناسایی و مدیریت ریسک‌های استراتژیک شرکت است؛ ریسک‌هایی که بیشتر بر توانایی سازمان در راستای اجرای استراتژی و احراز اهداف تأثیر می‌گذارد. فریگو و آندرسون (۲۰۱۲) سه عنصر کلیدی تعریف مدیریت ریسک سازمانی را در ارتباط با استراتژی تبیین نمودند: اول، برای مدیریت ریسک سازمانی موثر باشد، و باید مستقیماً با استراتژی شرکت ارتباط داشته باشد؛ دوم، مدیریت ریسک سازمانی برای شناسایی رویدادهایی طراحی شده باشد که می‌تواند بر عملکرد شرکت تأثیر بگذارد، بطوری که به واسطه اهداف استراتژیک آن تعریف شده باشد. و سوم، هدف مدیریت ریسک سازمانی، ارائه اطمینانی است مبنی بر اینکه شرکت به اهداف استراتژیک خود دست می‌یابد. در نهایت آنها نتیجه گرفتند که استراتژی و مدیریت ریسک باید هماهنگ باشد و این دقیقاً همان جایی است که مدیریت ریسک استراتژیک وارد می‌شود (سلطانی زاده و همکاران، ۲۰۱۷). به عقیده‌ی هارنر^۱ (۲۰۱۵)، هرچند طراحی و پیاده‌سازی مدیریت ریسک سازمانی، در هر شرکت، خاص است و از یک شرکت به دیگری متفاوت است، اما با طراحی استراتژی و نقشه کشیدن برای اهداف شروع می‌شود. این نقشه به مدیران و مدیر مسئولان شرکت کمک می‌کند تا خطرات مربوط به استراتژی‌ها و اهدافشان را شناسایی کنند. گام بعدی، شناسایی احتمالات و تأثیر هر ریسک و تنظیم ریسک‌پذیری شرکت است که می‌تواند به صورت گرافیکی در نقشه ریسک مشخص شود. همچنین مدیریت ریسک سازمانی بر دستیابی به اهداف و آرمان‌های شرکت‌ها تمرکز دارد (سلطانی زاده و همکاران، ۲۰۱۷). گرچه ریسک استراتژیک باید بخشی از فرآیند مدیریت ریسک باشد، اما بسیاری از سازمان‌ها آن را در برنامه ریزی و اجرای استراتژیک خود در نظر نمی‌گیرند (فریگو و لاسو^۲، ۲۰۱۲). واحد اطلاعات اکونومیست (۲۰۱۰) نشان داد که "مدیریت ریسک استراتژیک در بسیاری از شرکت‌ها به صورت نابالغ باقی مانده است". اکسنچر^۳ (۲۰۰۹) در نظرسنجی از بیش از ۲۵۰ شرکت بزرگ جهان، تصریح کرد که مدیریت ریسک استراتژیک به اندازه کافی با استراتژی تجاری در ارتباط نیست و به درستی با عملکرد تجاری هماهنگ نیست. بدین ترتیب در این مطالعه به بررسی تأثیر استراتژی تجاری و مدیریت ریسک سازمانی پرداخته می‌شود. از سویی، به رغم روند افزایشی در پذیرش مدیریت ریسک سازمانی، همچنان در مورد مزایای آن بحث وجود دارد، چنانچه مدیریت ریسک از دیدگاه بازار سرمایه بدون اصطکاک، ارزش خالص فعلی منفی دارد و سرمایه‌گذاران از طریق متنوع‌سازی می‌توانند ریسک را از بین ببرند. بنابراین سود مدیریت ریسک سازمانی مبتنی بر وجود اصطکاک بازار سرمایه است (بیسلی^۴ و همکاران، ۲۰۰۸). مدیریت ریسک سازمانی می‌تواند برنامه مالیات مورد انتظار شرکت‌ها، سرمایه‌گذاری‌های نامکفی، جبران خسارت مدیریت و هزینه‌های درماندگی مالی و تامین مالی خارجی را کاهش دهد (پاگاخ و وار^۵، ۲۰۱۱). بارتون و همکاران (۲۰۱۵)، لام (۲۰۱۲)، استولز (۲۰۱۳)، کوزو (۲۰۱۶)، نکو و

^۱ Harner

^۲ Frigo and Lasse

^۳ Accenture

^۴ Beasley

^۵ Pagach and Warr

استولز (۲۰۰۶)، گوردون و همکاران (۲۰۰۹) و هیت و لیبنبرگ (۲۰۱۱) تصریح کردند که مدیریت ریسک سازمانی می‌تواند سبب بهبود عملکرد شرکت در صنایع مختلف شود. مدیریت ریسک سازمانی می‌تواند به ارزش افزوده سهامداران کمک کند و ثروت آنها را به حداکثر برساند که هدف نهایی هر یک از شرکت‌ها به شمار می‌رود (بوون^۱ و همکاران، ۲۰۰۶). از طرف دیگر، پاگاخ و وار (۲۰۱۰)، در مطالعه خود روی ۱۰۶ شرکت، دریافتند که پذیرش مدیریت ریسک سازمانی، تاثیر اندکی بر گستره وسیعی از متغیرهای شرکت دارد و مدیریت ریسک سازمانی موفق به ایجاد ارزش نمی‌شود. این اختلاف نظر در یافته‌های مطالعات پیشین این سوال مطرح می‌شود که آیا بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی با توجه به نقش میانجی مدیریت ریسک سازمانی در شرکت‌های فعال در شهرک‌های صنعتی در شرق استان گلستان رابطه معنی‌داری وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

تحقیقات متعددی برای ارزیابی رابطه بین استراتژی و عملکرد سازمانی و یا اینکه جهت‌گیری استراتژیک شرکت چگونه می‌تواند بر نتایج نهایی آن تاثیر بگذارد، انجام شده است (شیروکوا و شاتالو^۲، ۲۰۱۰؛ سلطانی زاده و همکاران، ۲۰۱۷). این تاثیر می‌تواند به صورت مستقیم و غیر مستقیم از طریق سایر برنامه‌ها و شیوه‌های مدیریتی اعمال گردد. کروتیو و برگرون^۳ (۲۰۱۶)، در مطالعه خود روی ۲۲۳ شرکت، استراتژی تجاری و تاثیر آن بر عملکرد سازمانی را به طور مستقیم و از طریق استفاده از فناوری بررسی کردند. در مورد مدیریت ریسک سازمانی، استراتژی یکی از عوامل زمینه‌ای مهم است که جزئیات عملیاتی و طراحی مدیریت ریسک سازمانی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. در عین حال، پیاده‌سازی مدیریت ریسک سازمانی نیز عملکرد سازمانی را تحت تاثیر قرار می‌دهد (گوردون و همکاران، ۲۰۰۹) از اینرو، استراتژی می‌تواند به طور غیر مستقیم از طریق پیاده‌سازی مدیریت ریسک سازمانی تاثیرگذار باشد. این مطلب با فرم واسطه‌ای تناسب در نظریه احتمال مطابقت دارد (سسکون^۴ و همکاران، ۲۰۱۳). نظریه احتمال مطرح می‌کند که عملکرد سازمانی، نتیجه استفاده از مدیریت ریسک سازمانی نیست، بلکه به تطابق بین مدیریت ریسک سازمانی و عوامل زمینه‌ای وابسته است (مایکس و کاپلان^۵، ۲۰۱۵). با توجه به میانجیگری تناسب، تطابق درست بین استراتژی و پیاده‌سازی مدیریت ریسک سازمانی منجر به بهبود عملکرد خواهد شد. لذا، در این مطالعه رابطه بین میانجیگری مدیریت ریسک سازمانی بر ارتباط بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی ارزیابی می‌گردد. در جدول (۱) و (۲) خلاصه‌ای از بررسی پیشینه تحقیق در داخل و خارج از کشور بیان شده است.

¹ Bowen

² Shirokova and Shatalov

³ Croteau and Bergeron

⁴ Cescon

⁵ Mikes and Kaplan

جدول (۱): خلاصه‌ای از پیشینه داخلی پژوهش

نویسنده / نویسندگان	سال	عنوان تحقیق	خلاصه نتایج
۱ حاجی ابراهیمی و اسکندر	۱۳۹۸	بررسی تاثیر بیش اطمینانی مدیریت بر ریسک پذیری و عملکرد شرکت	بیش اطمینانی مدیریت بر ریسک پذیری و عملکرد شرکت تاثیر معناداری ندارد
۲ مجدآبادی و محمودزاده	۱۳۹۷	تاثیر سنجه های عملکرد استراتژیک یکپارچه بر عملکرد سازمان (مورد مطالعه: گروه ایران خودرو)	سنجه های عملکرد استراتژیک یکپارچه بر عملکرد سازمان با در نظر گرفتن نقش میانجی استراتژی تجاری تاثیر معناداری دارد.
۳ حقیقی ناغانی و طالبی دهکردی	۱۳۹۷	بررسی تاثیر ساختار سرمایه بر عملکرد شرکت با در نظر گرفتن نقش استراتژی تجاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران	بین متغیر ساختار سرمایه و عملکرد شرکت، رابطه منفی معناداری وجود دارد؛ و بین متغیر استراتژی تجاری و عملکرد شرکت، رابطه معنادار مثبتی وجود دارد.
۴ کارگر و زنگنه	۱۳۹۷	تاثیر استراتژی کسب و کار بر رابطه بین ریسک پذیری و ارزش شرکت	بین ریسک پذیری و ارزش شرکت رابطه مثبت وجود دارد و نیز استراتژی کسب و کار (تدافعی) بر رابطه بین ریسک پذیری و ارزش شرکت تاثیر مستقیم و معنادار دارد.
۵ حاجیها	۱۳۹۶	راهبرد تجاری تدافعی و اکتشافی، عدم تقارن اطلاعاتی و ریسک سقوط قیمت سهام	استراتژی تجاری اکتشافی ریسک سقوط سهام را افزایش می دهد در حالی که استراتژی تدافعی این ریسک را کاهش خواهد داد.
۶ کلانتری و همکاران	۱۳۹۴	مطالعه عوامل سازمانی تاثیرگذار بر راهبرد تجاری سازی تحقیقات دانشگاهی (مطالعه موردی: فناوری نانو)	تاثیر عوامل سازمانی در بیشتر موارد بر انتخاب راهبرد ایجاد شرکتهای انشعابی بیشتر از راهبردهای دیگر است.
۷ حدادیان و همکاران	۱۳۹۳	تاثیر استراتژیهای تمرکز و تمایز بر عملکرد را با در نظر گرفتن نقش واسطه قابلیت های بازاریابی و قابلیت های تکنولوژی	رابطه مثبت و معنیداری بین تاثیر استراتژی تمرکز و تمایز با در نظر گرفتن نقش واسطه قابلیت های بازاریابی و قابلیت های تکنولوژی بر عملکرد وجود دارد.

۸	رضایی و عازم	۱۳۹۱	بررسی تأثیر شدت رقابتی و راهبرد تجاری بر رابطه بین اهرم مالی و عملکرد شرکتها	ارتباط منفی بین اهرم مالی و عملکرد شرکتها با متغیر تعدیل گر شدت رقابت در صنعت و راهبرد تجاری وجود دارد.
۹	تاری وردی و دامچی جلودار	۱۳۹۱	بررسی رابطه مدیریت ریسک و عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران	رقابت صنعت و اندازه شرکت با عملکرد شرکت رابطه مثبت دار ند. در مقابل، عدم اطمینان محیطی و نظارت هیات مدیره با عملکرد شرکت رابطه ندارند. درکل، مدیریت ریسک با عملکرد شرکت رابطه ندارد.

جدول (۲): خلاصه‌ای از پیشینه خارجی پژوهش

	نویسنده(گان)	سال	عنوان تحقیق	خلاصه نتایج
۱	سلطانی زاده و همکاران	۲۰۱۷	استراتژی تجاری، مدیریت ریسک سازمانی و عملکرد سازمانی	شرکت‌هایی با استراتژی تجاری رهبری هزینه، در مقایسه با شرکت‌هایی با استراتژی تمایز، تمایل بیشتری به اجرای مدیریت ریسک سازمانی دارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که پیاده سازی مدیریت ریسک سازمانی تأثیر مثبتی بر عملکرد سازمانی دارد. بالاینکه مدیریت ریسک سازمانی یک میانجی جزئی ارتباط بین استراتژی رهبری هزینه و عملکرد سازمانی محسوب می‌گردد، اما ارتباط میان استراتژی تمایز و عملکرد سازمانی را میانجی‌گری نمی‌کند
۲	سلیمان و آدام	۲۰۱۷	بررسی نحوه اجرای برنامه مدیریت ریسک سازمانی بر عملکرد شرکت ها	بین پیاده سازی مدیریت ریسک سازمانی و عملکرد در بخش بانکی نیجریه رابطه مثبت وجود دارد.
۳	نوازخان و انگوکی علی	۲۰۱۷		تأثیر قابل توجه و مثبت مدیریت ریسک سازمانی بر عملکرد شرکت وجود دارد.
۴	شاد و لای	۲۰۱۵	چارچوب پیاده سازی ERM	تأثیر مثبت اجرای ERM در عملکرد شرکت توسط محققان معتبر است.
۵	پینگ و مسیوولو	۲۰۱۵	ارزیابی اجرای ERM و تأثیر آن بر عملکرد شرکت	پیاده سازی ERM می تواند بر عملکرد شرکت تأثیر مثبت داشته باشد.

۶	ویلنند و والنبرگ	۲۰۱۲	مهارت استراتژیک رابطه ی قابل توجهی با عملکرد شرکت دارد و مدیریت ریسک رابطه ی قابل توجهی در مهارت شرکت دارد .
۷	گوپتا	۲۰۱۱	مدیریت ریسک و دلایل پذیرش یا عدم پذیرش رویکرد یکپارچه در مدیریت ریسک در شرکت های هند
۸	ناداکومار و همکاران	۲۰۱۱	شرکتهایی که از هر یک از استراتژیهای رهبری هزینه یا تمایز استفاده میکنند نسبت به شرکتهایی که استراتژی مشخصی ندارند یا از روش ترکیبی استفاده میکنند، عملکرد بهتری دارند.
۹	باجاچ و وار	۲۰۱۰	تأثیر پذیرش ERM بر عملکرد شرکت
۱۰	گوردون و همکاران	۲۰۰۹	رابطه بین مدیریت ریسک و عملکرد سازمانی بستگی به پنج عامل خاص شرکت دارد، عدم اطمینان محیط زیست، رقابت در صنعت، پیچیدگی شرکت، اندازه شرکت، و نظارت بر هیئت مدیره دارد. ارتباط بین ERM و عملکرد شرکت بستگی به رابطه مناسب بین ERM و پنج عامل موثر بر یک سازمان دارد، نظارت هیئت مدیره، پیچیدگی شرکت، اندازه شرکت، رقابت صنعت و عدم قطعیت محیط زیست.

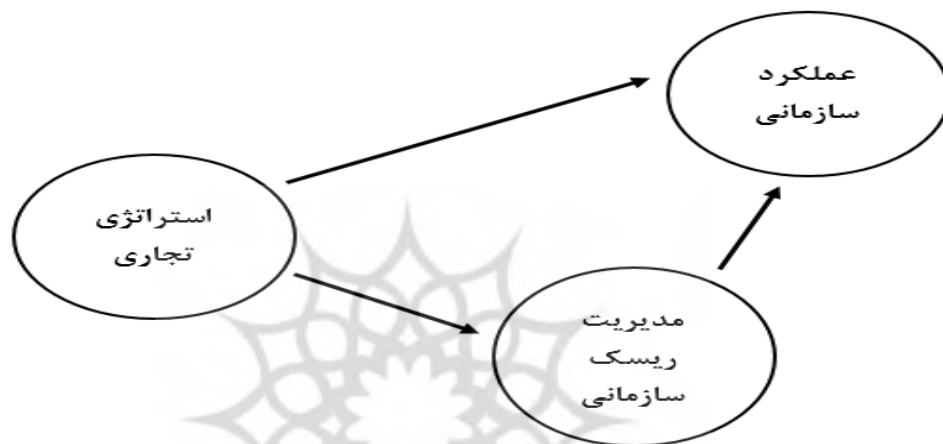
۳-فرضیه‌های تحقیق

فرضیه‌های تحقیق به شرح زیر است:

- بین استراتژی تجاری و مدیریت ریسک سازمانی رابطه معنی داری وجود دارد.
- بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی رابطه معنی داری وجود دارد.
- بین مدیریت ریسک سازمانی و عملکرد سازمانی رابطه معنی داری وجود دارد.

مدل مفهومی تحقیق

این مطالعه تاثیر میانجی گرانه‌ی مدیریت ریسک سازمانی روی ارتباط بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی نیز مورد ارزیابی قرار گرفته است، این روابط در مدل مفهومی زیر که برگرفته از مطالعه سلطانی‌زاده و همکاران (۲۰۱۷) می‌باشد که در مجموع دارای سه متغیر، سه فرضیه، سه سوال و سه هدف تحقیق است. لذا در پژوهش حاضر، استراتژی تجاری نقش متغیر مستقل، عملکرد سازمانی نقش متغیر وابسته و مدیریت ریسک سازمانی نقش متغیر میانجی را داراست.

شکل (۱): مدل مفهومی پیشنهادی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی - پیمایشی از نوع همبستگی می‌باشد. روش تحقیق از نوع توصیفی که یکی از روش‌های تحقیق توصیفی، تحقیق همبستگی است که در این پژوهش از آن استفاده شده است در این نوع تحقیق رابطه میان متغیرها بر اساس هدف تحقیق تحلیل می‌گردد.

جامعه آماری تحقیق، کلیه مدیران و معاونین شرکت‌های فعال در شهرک‌های صنعتی در شرق استان گلستان است. با توجه به جدول کرجسی و مورگان، تعداد نمونه برابر ۱۰۴ شرکت در نظر گرفته شد. همچنین روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی ساده می‌باشد.

یافته‌های پژوهش

پایایی این پژوهش توسط ضریب آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفته است که معمولاً آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ مطلوب ارزیابی می‌شود. از نظر میزان دقت پرسشنامه در روش آلفای کرونباخ داشتن ضریب آلفا کمتر از ۰/۶ عموماً ضعیف تلقی می‌شود و

دقت با حداقل ۰/۷ قابل قبول و بالاتر از ۰/۸ خوب می‌باشد (هیر^۱ و همکاران، ۲۰۱۴: ۱۲۵). که در این پژوهش مقدار آلفای کرونباخ هر یک از متغیرها در جدول (۳) آورده شده است.

جدول (۳): بررسی پایایی متغیرهای پژوهش

متغیرهای مکنون	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha>۰.۷)	ضریب پایایی ترکیبی (CR>۰.۷)
استراتژی تجاری	۰.۸۲۱۹۱۱	۰.۸۷۶۱۱۰
مدیریت ریسک سازمانی	۰.۸۵۱۹۸۵	۰.۸۹۴۷۹۰
عملکرد سازمانی	۰.۸۳۷۷۵۱	۰.۸۸۵۰۷۰

روایی تحقیق

در این پژوهش از روایی محتوا که با استفاده از نظرات اساتید راهنما، مشاور و خبرگان سنجیده شده است، استفاده شده است. برای تأیید روایی این مطالعه از سه نوع روایی استفاده می‌شود، اعتبار محتوا، اعتبار همگرا و اعتبار واگرا. روایی محتوا به وسیله اطمینان از سازگاری بین شاخص‌های اندازه‌گیری و ادبیات موجود ایجاد می‌شود. این اعتبار به وسیله مصاحبه با جمعی از اساتید تأیید شده است. در تعریف اعتبار همگرا می‌توان اظهار داشت که هرگاه یک یا چند خصیصه اندازه‌گیری شوند همبستگی بین این اندازه‌گیری‌ها دو شاخص مهم روایی را فراهم می‌سازد. اگر همبستگی بین بارهای عاملی بالا باشد، پرسشنامه دارای روایی همگرا می‌باشد. این همبستگی برای اطمینان از این که آزمون آنچه را که باید سنجیده شود می‌سنجد، ضروری است (هینسلر^۲ و همکاران، ۲۰۱۳: ۵۷۰-۵۷۲). برای روایی همگرا باید میانگین واریانس استخراج شده (AVE) و پایایی مرکب (CR) محاسبه می‌شود. جدول ذیل مقادیر پایایی مرکب و میانگین واریانس استخراج شده را به تصویر کشیده است.

به منظور تأیید اعتبار همگرا یک شرط لازم است. می‌بایست مقدار میانگین واریانس استخراج شده برای هر متغیر اصلی بیشتر از مقدار ۰.۵ باشد. همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، شرط مذکور برقرار است و لذا می‌توان اعتبار همگرایی را مورد تأیید قرار داد. یکی از معیارهای بررسی روایی واگرا معیار فورنل لارکر می‌باشد. فورنل لارکر ادعا می‌کند که یک متغیر باید در مقایسه با معرف‌های سایر متغیرهای مکنون، پراکندگی بیشتری را در بین معرف‌های خودش داشته باشد. بنابراین از نظر آماری AV هر متغیر مکنون باید بیشتر از بالاترین توان دوم همبستگی آن متغیر با سایر متغیرهای مکنون باشد (فورنل و لاکر، ۱۹۸۱).

¹. Hair

². Henseler

جدول (۴): میانگین واریانس استخراج شده متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین واریانس استخراج شده (AVE)
استراتژی تجاری	۰/۵۸
مدیریت ریسک سازمانی	۰/۶۳
عملکرد سازمانی	۰/۶۱

برای کاهش محاسبات می‌توان از روش معادل یعنی مقایسه جذر AVE با همبستگی‌ها بهره برد. بر اساس نتایج بدست آمده از همبستگی‌ها و جذر AVE که در جدول زیر که بر روی قطر این جدول قرار داده شده می‌توان روایی و اگرایی سازه‌های انعکاسی مدل را از نظر معیار فورنل لارکر نتیجه گرفت.

در مبحث روایی و اگرایی می‌توان اظهار داشت که سوالات پرسشنامه مربوط به متغیرهای اصلی مختلف به صورتی بسیار قوی با یکدیگر همبستگی نداشته باشند تا براساس آن بتوان نتیجه گرفت که دو سازه یک هدف را اندازه‌گیری نمی‌کنند. این موضوع زمانی رخ می‌دهد که بین دو سازه به لحاظ تعریف هم‌پوشانی وجود داشته باشد. یکی از معیارهای بررسی روایی و اگرایی معیار فورنل لارکر می باشد. فورنل لارکر ادعا می‌کند که یک متغیر باید در مقایسه با معرف‌های سایر متغیرهای مکنون، پراکندگی بیشتری را در بین معرف‌های خودش داشته باشد. بنا براین از نظر آماری AVE هر متغیر مکنون باید بیشتر از بالاترین توان دوم همبستگی آن متغیر با سایر متغیرهای مکنون باشد. (فورنل و لاکر، ۱۹۸۱). برای کاهش محاسبات می‌توان از روش معادل یعنی مقایسه جذر AVE با همبستگی‌ها بهره برد یا (روایی افتراقی از طریق مقایسه جذر میانگین واریانس خروجی با همبستگی بین متغیرهای مکنون سنجیده می شود و برای هر کدام از متغیرها جذر AVE باید بیشتر از همبستگی آن متغیرها با سایر متغیرها در مدل باشد) بر اساس نتایج بدست آمده از همبستگی‌ها و جذر AVE که در جدول زیر که بر روی قطر این جدول قرار داده شده می‌توان روایی و اگرایی سازه‌های انعکاسی مدل را از نظر معیار فورنل لارکر نتیجه گرفت.

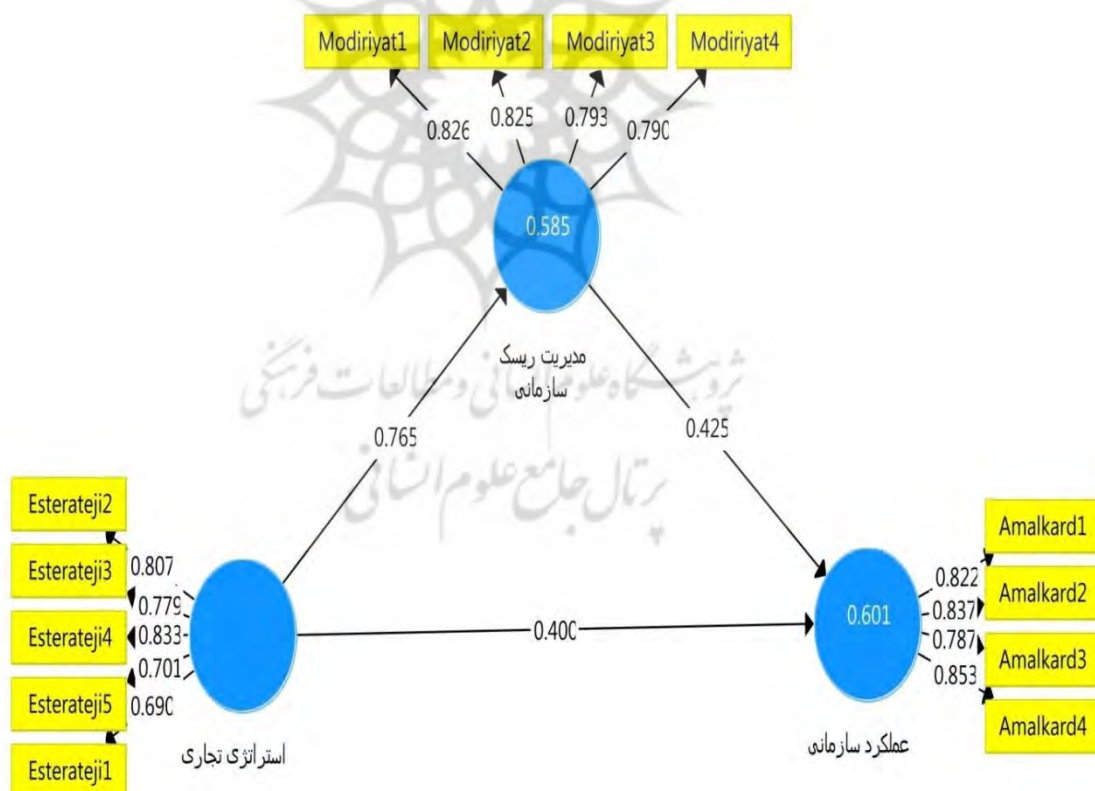
جدول (۵): مقایسه جذر میانگین واریانس خروجی و همبستگی متغیرها

متغیر	استراتژی تجاری	مدیریت ریسک سازمانی	عملکرد سازمانی
استراتژی تجاری	۰/۷۶		
مدیریت ریسک سازمانی	۰/۶۳	۰/۷۹	
عملکرد سازمانی	۰/۶۲	۰/۵۶	۰/۷۷

مقادیر گزارش شده در قطر اصلی جدول فوق، جذر میانگین واریانس استخراج شده هستند و مقادیر دیگر ضریب همبستگی بین متغیرهای اصلی پژوهش می‌باشند. نتایج نشان می‌دهد که جذر میانگین واریانس خروجی بیشتر از همبستگی بین متغیرهای اصلی پژوهش با یکدیگر است. بنابراین ابزار اندازه‌گیری از روایی و اگر مناسب برخوردار است. به این ترتیب می‌توان گفت که مدل اندازه‌گیری تحقیق حاضر دارای روایی مناسب می‌باشد.

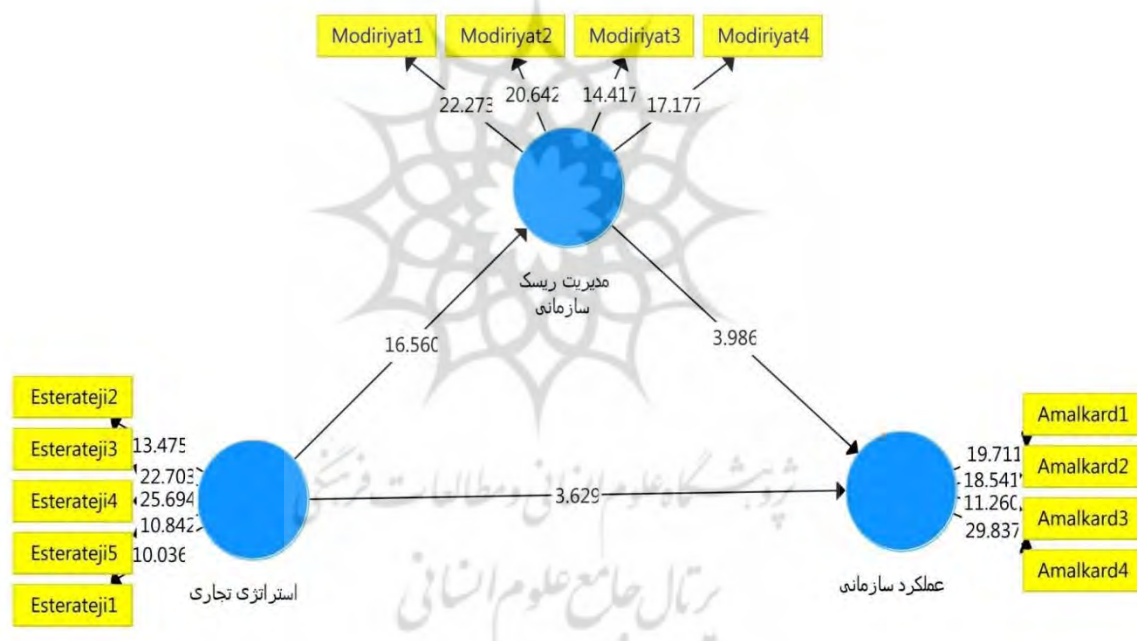
بررسی مدل تحقیق

پس از بررسی شاخص‌های برازندگی مدل پژوهش، می‌توان نسبت به بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش اقدام نمود. این مهم به وسیله دو مرحله آزمون انجام گرفته است. در مرحله اول شدت و جهت روابط بین متغیرها به وسیله آزمون حالت استاندارد گزارش شده است و در مرحله دوم به وسیله آزمون ضرایب معناداری، معنادار بودن روابط بین متغیرها گزارش شده است. در ذیل می‌توان آزمون مدل در حالت ضرایب استاندارد و در حالت ضرایب معناداری قابل مشاهده است.

شکل (۲): آزمون مدل تحقیق (در حالت ضرایب استاندارد) بر اساس فرضیه‌های تحقیق

شکل (۲) بیانگر ضرایب بارهای عاملی در حالت استاندارد است که نشان دهنده میزان رابطه بین متغیرها می‌باشند. مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب بارهای عاملی، ۰.۳ می‌باشد. اعداد مشاهده شده بر روی پیکان‌های شکل فوق، ضرایب مسیر هستند و شدت رابطه بین متغیرها و جهت این رابطه را مشخص می‌کنند. هرچه عدد ضریب مسیر بزرگتر باشد، رابطه متغیر مستقل بر متغیر وابسته قوی‌تر خواهد بود. به همین سبب می‌توان اظهار داشت که اگر ضریب مسیر، عددی مثبت باشد، رابطه متغیر مستقل و متغیر وابسته مستقیم است و با افزایش مقدار متغیر مستقل، مقدار متغیر وابسته نیز افزایش پیدا خواهد کرد و اگر ضریب مسیر، عددی منفی باشد، رابطه متغیر مستقل و متغیر وابسته معکوس است و با افزایش مقدار متغیر مستقل، مقدار متغیر وابسته کاهش پیدا خواهد کرد. همان‌طور که اشاره شد، آزمون ضرایب استاندارد صرفاً به شدت و جهت رابطه بین متغیر مستقل و متغیر وابسته می‌پردازد و توانایی تصمیم‌گیری در مورد معنادار بودن رابطه را ندارد. این مهم در آزمون ضرایب معناداری در بخش بعدی انجام شده است.

شکل (۳): آزمون مدل تحقیق (حالت اعداد معنی داری) بر اساس فرضیه‌های تحقیق

شکل فوق آزمون مدل تحقیق (حالت ضرایب معنی داری) را نشان می‌دهد. با استفاده از این آزمون می‌توان به معنی دار بودن ارتباط بین متغیرهای تحقیق پی برد. در این حالت روابطی معنی دار خواهند بود که عدد بر روی پیکان روابط، خارج از بازه (۱.۹۶- و ۱.۹۶+) باشند. به این معنی که اگر در این آزمون عددی بین ۱.۹۶- و ۱.۹۶+ باشد، رابطه آنها بی‌معنا خواهد بود و به تبع آن ضریب مسیر آن رابطه نیز بی‌معنا خواهد بود (هیر و همکاران، ۲۰۱۱: ۱۴۱-۱۴۲).

تحلیل مسیرهای حاصل از مدل ساختاری تحقیق

همان‌طور که از خروجی نرم‌افزار در شکل‌های (۲) و (۳)، از تخمین‌های استاندارد و نیز ضرایب معنی‌داری مشاهده می‌شود، جدول نتایج اثرات متغیرهای مدل در جدول زیر گزارش شده است.

جدول (۶): خلاصه نتایج آزمون فرضیات مدل پژوهش

شماره	فرضیه	ضریب مسیر	ضریب معناداری	نتیجه آزمون
اول	استراتژی تجاری بر مدیریت ریسک سازمانی تأثیر دارد.	۰/۷۶۵	۱۶/۵۶۰	تایید
دوم	استراتژی تجاری بر عملکرد سازمانی تأثیر دارد.	۰/۴۲۵	۳/۹۸۶	تایید
سوم	مدیریت ریسک سازمانی بر عملکرد سازمانی تأثیر دارد.	۰/۴۰۰	۳/۶۲۹	تایید

نتیجه‌گیری

این مطالعه بر نقش میانجی مدیریت ریسک سازمانی به عنوان راهکاری در جهت بهبود عملکرد سازمانی تمرکز کرده است و هدف این مطالعه بررسی این موضوع است که آیا بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی با توجه به نقش میانجی مدیریت ریسک سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد؟ و نتایج حاصل از بررسی فرضیه‌های پژوهش به شرح ذیل می‌باشد:

فرضیه اول بیان می‌کند که بین استراتژی تجاری و مدیریت ریسک سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد. مقدار ضریب برابر ۰/۷۶۵ در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ می‌باشد، به عبارت دیگر با افزایش یک واحدی استراتژی تجاری، مدیریت ریسک سازمانی، ۰/۷۶۵ واحد افزایش خواهد یافت که هم راستا با نتایج مطالعات کارگر و زنگنه (۱۳۹۷) و همچنین مطالعات سلطانی زاده و همکاران (۲۰۱۷) و گوپتا (۲۰۱۱) می‌باشد.

فرضیه دوم بیان می‌کند که بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد. مقدار ضریب برابر ۰/۴۲۵ در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ می‌باشد، به عبارت دیگر با افزایش یک واحدی استراتژی تجاری، عملکرد سازمانی، ۰/۴۲۵ واحد افزایش خواهد یافت که هم راستا با نتایج مطالعات مجدآبادی و محمودزاده (۱۳۹۷)، حقیقی ناغانی و طالبی دهکردی (۱۳۹۷)، کلانتری و همکاران (۱۳۹۶)، تاری وردی دامچی جلودار (۱۳۹۱) و همچنین مطالعات سلطانی زاده و همکاران (۲۰۱۷) و پینگ و مسیوولو (۲۰۱۵) می‌باشد.

فرضیه سوم بیان می‌کند که بین مدیریت ریسک سازمانی و عملکرد سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد. مقدار ضریب برابر ۰/۴۰۰ در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ می‌باشد، به عبارت دیگر با افزایش یک واحدی مدیریت ریسک سازمانی، عملکرد سازمانی، ۰/۴۰۰ واحد افزایش خواهد یافت که هم راستا با نتایج مطالعات حاجی اراهیمی و اسکندر (۱۳۹۸)، کلانتری و همکاران

(۱۳۹۶) و همچنین مطالعات سلطانی‌زاده و همکاران (۲۰۱۷)، نوازخان و انگوکی علی^۱ (۲۰۱۷) و سلیمان و آدام (۲۰۱۷) می‌باشد.

بر اساس فرضیه اول که بیان می‌کند بین استراتژی تجاری و مدیریت ریسک سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد و بدین ترتیب پیشنهاد می‌شود که مدیران ریسک‌گریزی دقت بیشتری در انتخاب استراتژی‌های تجاری شرکت بنمایند، همچنین پیشنهاد می‌شود که با تشکیل یک تیم تحقیقاتی انواع استراتژی‌های تجاری موجود شناسایی و اولویت‌بندی بشود و با تشکیل جلسات، استراتژی‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت انتخاب و راه‌کارهایی برای اجرای بهتر آن برنامه‌ریزی گردد.

بر اساس فرضیه دوم که بیان می‌کند بین استراتژی تجاری و عملکرد سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد و بدین ترتیب پیشنهاد می‌شود که استراتژی‌های شرکت‌های بزرگ و موفق در همان صنعت برای مدیران و معاونین شرکت تهیه گردد و با ارائه فیلم‌های مستند که نشان از واقعیت دارد راه‌های پیروزی و قله‌های موفقیت جهت بهبود عملکرد شرکت ترسیم و برنامه‌ریزی‌های دقیق در این زمینه صورت بگیرد. همچنین یک تیم بازاریابی تشکیل و با توجه به نحوه عملکرد سال‌های قبل شرکت استراتژی‌های موفقیت به صورت بومی و بر اساس قابلیت‌های شرکت طرح‌ریزی و اجرا شود.

بر اساس فرضیه سوم که بیان می‌کند بین مدیریت ریسک سازمانی و عملکرد سازمانی رابطه معنی‌داری وجود دارد و بدین ترتیب پیشنهاد می‌شود که عوامل ریسک‌پذیر در برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت شناسایی و با اجرای کارگاه‌های آموزشی مدیریت ریسک برای کارکنان در جهت تقویت عملکرد سازمانی قدم بردارند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

¹ Nawaz Khan & Engku Ali

منابع

- آسابرگر، آرتور (۱۳۹۴). روش تحقیق در مدیریت تبلیغات و برند، ترجمه: کامبیز حیدرزاده و مهدی بنی اسدی، تهران: انتشارات نشر علم.
- باکال، رابرت (۱۳۹۷). مدیریت عملکرد، ترجمه: فرشید قهرمانی، تهران: انتشارات مثلث.
- بیتیتسی، آمیت (۱۳۹۷). مدیریت عملکرد کسب و کار، ترجمه: حمیدرضا عسگری، تهران: انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
- حاجی‌ابراهیمی، مریم؛ اسکندر، هدی (۱۳۹۸). بررسی تاثیر بیش‌اطمینانی مدیریت بر ریسک‌پذیری و عملکرد شرکت. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۹(۱): ۳۴۰-۳۶۵.
- حاجیه‌ها، زهره (۱۳۹۶). راهبرد تجاری تدافعی و اکتشافی، عدم تقارن اطلاعاتی و ریسک سقوط قیمت سهام، مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، شماره ۳۱، صص ۹۴-۷۵.
- حدادیان، علیرضا؛ منظمی برهانی، مسعود؛ رحیمی، ابراهیم (۱۳۹۳). تاثیر استراتژی‌های تمرکز و تمایز بر عملکرد با در نظر گرفتن نقش واسط قابلیت‌های بازاریابی و قابلیت‌های تکنولوژی، اولین کنفرانس بین‌المللی اقتصاد، مدیریت، حسابداری و علوم اجتماعی، رشت، ایران.
- کارگر، حامد؛ زنگنه، سمیه. (۱۳۹۷). تاثیر استراتژی کسب و کار بر رابطه بین ریسک‌پذیری و ارزش شرکت. فصلنامه چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۱(۳)، ۱۴-۲۷.
- کلانتری، اسماعیل؛ میگون پوری؛ محمدرضا، یدالهی فارسی، جهانگیر (۱۳۹۴). مطالعه عوامل سازمانی تأثیرگذار بر راهبرد تجاری‌سازی تحقیقات دانشگاهی (مطالعه موردی: فناوری نانو). مجله علمی مدیریت فرهنگ سازمانی، ۱۳(۲): ۴۱۵-۴۳۵.
- رضایی، فرزین؛ عازم، حامد، (۱۳۹۱). تأثیر شدت رقابتی و راهبرد تجاری بر ارتباط بین اهرم مالی و عملکرد شرکتها، فصلنامه حسابداری مدیریت، ۵(۱۲): ۱۱۵-۱۰۱.
- کارگر، حامد؛ زنگنه، سمیه، (۱۳۹۷). تأثیر استراتژی کسب و کار بر رابطه بین ریسک‌پذیری و ارزش شرکت، چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۱(۳): ۲۷-۱۴.
- لاولاک، کریستوفر؛ رایت، لارن. (۱۳۹۱). اصول بازاریابی و خدمات، ترجمه ابوالفضل تاج‌زاده نمین، تهران، سمت.
- مار، برنارد (۱۳۹۴). مدیریت استراتژیک عملکرد، ترجمه: عادل آذر و جهان سیر، تهران: انتشارات نگاه دانش.

References

- Accenture (2009), "Only one in 10 companies actively manage their supply chain carbon footprints, accenture study finds", available at:
http://newsroom.accenture.com/articledisplay.cfm?article_id_4801.
- Allianz Global Corporate and Specialty (2018). Allianz Business Barometer, Top Business Risks for 2018. London .
- Beasley, M., Clune, R. and Hermanson, D. (2005), "Enterprise risk management: an empirical analysis of factors associated with the extent of implementation", Journal of Accounting and Public Policy, Vol. 24 No. 6, pp. 521-531.

- Beasley, M., Pagach, D. and Warr, R. (2008), "Information conveyed in hiring announcements of senior executives overseeing enterprise-wide risk management processes", *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 23(3): 311-332.
- Bowen, J.K., Cassel, R., Dickson, K., Fleet, M. and Ingram, D. (2006), *Enterprise Risk Management Specialty Guide (ERMSG)*, Society of Actuaries, Schaumburg, IL.
- Cescon, F., Costantini, A. and Rossi, G. (2013), *The Influence of Business Strategy and Ownership on Management Accounting Innovations and Risk Management Techniques: An Empirical Analysis in Large Manufacturing Companies in Italy*, University of Udine, Department of Economics and Statistics, Udine.
- Croteau, A. and Bergeron, F. (2016), "An information technology trilogy: business strategy, technological deployment and organizational performance", *The Journal of Strategic Information Systems*, 10(2): 77-99.
- Committee of Sponsoring Organizations (COSO). (2016). *Enterprise Risk Management—Aligning Risk with Strategy and Performance*. <https://www.coso.org/Pages/ERM-FrameworkPurchase.aspx>
- Frigo, M. and Anderson, R.J. (2012), *Strategic Risk Management: The New Core Competency*, John Wiley & Sons, Hoboken, NJ.
- Frigo, M.L. and Anderson, R.J. (2011), "Strategic risk management: a foundation for improving enterprise risk management and governance", *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 22(3): 81-88.
- Frigo, M.L. and Lyssøe, H. (2012), "Strategic risk management at the LEGO Group", *Strategic Finance*, 93(8): 27-35.
- Hair, J.F., Hult, G.T.M., Ringle, C. and Sarstedt, M. (2014), *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)*, Sage Publications, Thousand Oaks, CA.
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sinkovics, R. R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. *Advances in International Marketing*, 20(2009), 277–319. [https://doi.org/10.1108/S1474-7979\(2009\)0000020014](https://doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014) .
- Henseler, J., & Sarstedt, M. (2013). Goodness-of-fit indices for partial least squares path modeling. *Computational Statistics*, 28(2), 565-580.
- Harner, M.M. (2015), "Barriers to effective risk management", available at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id_1621793
- Mikes, A. and Kaplan, R.S. (2015), "When one size doesn't fit all: evolving directions in the research and practice of enterprise risk management", *Journal of Applied Corporate Finance*, 27(1): 37-40.

- Nawaz Khan, S., Engku Ali, E.I (2017). The Moderating Role of Intellectual Capital Between Enterprise Risk Management and Firm Performance: A Conceptual Review. *American Journal of Social Sciences and Humanities*, 2(1): 9-15.
- Pagach, D. and Warr, R. (2010), "The effects of enterprise risk management on firm performance", available at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id_1155218)
- Pagach, D. and Warr, R. (2011), "The characteristics of firms that hire chief risk officers", *Journal of Risk and Insurance*, 78(1): 185-211
- Pagach, D.P. and R.S. Warr, (2010). The effects of enterprise risk management on firm performance. Available from SSRN 1155218.
- Soltanizadeh, S., Siti Zaleha, A.R., Mottaghi Golshan, N., Ismail, W.K. (2016) "Business strategy, enterprise risk management and organizational performance", *Management Research Review*, 39(9):1016-1033
- Shirokova, G. and Shatalov, A. (2010), "Factors of new venture performance in Russia", *Management Research Review*, 33(5):484-498.

